

IZVJEŠTAJ O RADNOJ POSJETI MINISTRA ODBRANE, DRAGANA KRAPOVIĆA, REPUBLICI FRANCUSKOJ, 3. I 4. APRIL 2024. GODINE

Delegacija Ministarstva odbrane Crne Gore, predvođena ministrom odbrane Draganom Krapovićem, boravila je u radnoj posjeti Republici Francuskoj 3. i 4. aprila 2024. godine. Pored ministra Krapovića, delegaciju su činili: ambasador Crne Gore u Republici Francuskoj, Nj.E. Ivan Ivanišević; državni sekretar, Marko Marković; sekretarka, mr Jadranka Vojinović; v.d. generalne direktorice Direktorata za politiku odbrane, mr Radmila Perović; v.d. generalnog direktora Direktorata za logistiku, ppk Radovan Kostić; šef Kabineta ministra odbrane, maj Želimir Pojužina; savjetnik načelnika Generalštaba Vojske Crne Gore za Mornaricu, kbb Vesko Tomanović; šef Odjeljenja za normativno-pravne poslove, Relja Radonjić i desk oficir za Republiku Francusku, mr Aleksandra Vučinić.

Ministar Krapović se prvog dana posjete Parizu, 3. aprila, sastao sa ministrom vojske Republike Francuske, Sebastijenom Lekornijem. Ministar Krapović se zahvalio na prijemu i prilici za razgovor o pitanjima od značaja za saradnju dvije zemlje, kako na bilateralnom nivou, tako i u okviru evroatlantskih i evropskih struktura. Iskazao je uvjerenje da će potpisivanje Sporazuma između Vlade Crne Gore i Vlade Republike Francuske u domenu odbrane doprinijeti jačanju strateškog partnerstva između Crne Gore i Francuske. Ministar je istakao da rat nadomak istočnih granica Alijanse kojim se nastoji urušiti međunarodni poredak, nestabilnosti na Bliskom istoku kao i krize u drugim oblastima koje brzo mogu da eskaliraju, u kontinuitetu testiraju temelje na kojima počivaju evropska i evroatlantska porodica država. Poručio je da upravo takva bezbjednosna slika zahtijeva od država okupljenih u NATO i EU da nastave da demonstriraju političko jedinstvo i volju u pravcu očuvanja globalnog mira i stabilnosti.

Ministar Krapović je podsjetio ministra Lekornija da je Crna Gora u posljednjih par godina prošla kroz period institucionalne krize, što je za posledicu imalo nedostatak rezultata u okviru evropskog integracionog procesa, a što je prepoznato u posljednjem izvještaju Evropske komisije iz novembra 2023. godine. U tom kontekstu, ministar je naglasio da je 44. Vlada jasno trasirala spoljnopoličku agendu i definisala tri pravca svog djelovanja, koji se odnose na kredibilno članstvo u NATO; intenzivan proces reformi na putu ka članstvu u EU i snaženje dobrosusjedskih odnosa sa zemljama regiona. Takođe je naglasio da su podrška Francuske, susret premijera Spajića i predsjednika Makrona, buduće strateško partnerstvo, kao i jasni signali iz EU, prvenstveno Plan rasta za Zapadni Balkan, za nas jasno ohrabrenje da dovedemo započete reforme do kraja. U vezi sa tim, ministar je rekao da ga raduje što je naša odlučnost na putu evropskih integracija prepoznata i od strane međunarodnih saveznika i partnera, kao i da do ljeta ove godine očekujemo usvajanje Izvještaja o procjeni ispunjenosti privremenih mjerila (IBAR), čime će se otvoriti put za zatvaranje ostalih poglavlja. Istakao je uvjerenje da je Crna Gora naredna članica Evropske unije, kao i da s obzirom na veliku podršku javnosti i široki politički konsenzus po tom pitanju, tom cilju ostajemo maksimalno posvećeni, uz očekivanje da ćemo 2028. godine biti dio evropske porodice.

Govoreći o uticaju trećih strana, ministar Krapović je istakao da je nedvosmisleno opredjeljenje ka članstvu u EU scenario koji se ne uklapa u imperijalističke planove određenih međunarodnih aktera, primarno zvanične Moskve. U vezi sa tim, rekao je da što je Crna Gora bliža EU, to je jači hibridni uticaj trećih strana, prije svega Rusije, sa ciljem usporavanja ili u krajnjem stopiranja našeg evropskog puta, ali i narušavanja kredibiliteta Zapada, u prvom redu NATO-a i EU.

Ministar je istakao da posebnu zahvalnost u pogledu podrške u pravcu jačanja kapaciteta za suzbijanje uticaja trećih strana i generalno sprovođenja reformskog procesa na putu ka EU, Crna Gora duguje upravo Francuskoj, kao EU članici koja predstavlja stub evropske bezbjednosti i koja jasno demonstrira posvećenost jačanju stabilnosti ne samo Zapadnog Balkana, već i drugih regiona koji su tradicionalno podložni ruskom uticaju. Zaključio je da kolektivna odbrana nikad nije bila jača ni potrebija, te da je zbog toga Vlada Crne Gore maksimalno posvećena svim zadacima Alijanse i promociji evroatlantskih vrijednosti.

Kada je u pitanju modernizacija Vojske Crne Gore, ministar Krapović je informisao francuskog kolegu da su, u skladu sa planovima za jačanje kapaciteta Mornarice Vojske Crne Gore kroz nabavku novih patrolnih brodova, kriterijumi koji su definisani generalnom specifikacijom obavezni i istakao da je ponuda francuske kompanije „Kership“ jedna od najozbiljnijih ponuda koja se trenutno razmatra.

Ministar Krapović je naveo da je u kontekstu višedimenzionalnih prijetnji sa kojima se suočavamo, od posebnog značaja podrška Francuske na polju sajber odbrane, i poručio da će odluka da Regionalni centar za borbu protiv sajber kriminala i za sajber bezbjednost na Zapadnom Balkanu bude stacioniran upravo u Crnoj Gori, u velikoj mjeri doprinijeti jačanju nacionalnih i regionalnih kapaciteta u ovoj oblasti. Podsjetio je da Crna Gora izuzetno cijeni pomoć koju joj je Francuska pružila u suočavanju sa posljedicama sajber napada na komunikaciono-informacioni sistem Vlade Crne Gore 2022. godine, kada su nam na raspolaganje stavljeni kapaciteti francuske Nacionalne agencije za bezbjednost informacionih sistema (ANSSI).

Govoreći o ruskom uticaju na Crnu Goru i region uopšte, ministar Krapović je napomenuo da smo zbog tradicionalne i istorijske povezanosti sa Rusijom podložni njenom uticaju koji je usmjeren na podriivanje povjerenja u NATO i EU kroz plasiranje dezinformacija i hibridni uticaj. Imajući to u vidu, ministar Krapović je naglasio da je posvećenost međunarodne zajednice, u prvom redu EU i NATO, stabilnosti regiona neophodna, pogotovo imajući u vidu zabrinjavajuća nedavna dešavanja na Kosovu i zapaljivu retoriku kojoj svjedočimo iz Republike Srpske, entiteta BiH. Ministar Krapović se zahvalio francuskom konkretnom doprinosu EU snagama u BiH, kao i NATO snagama na Kosovu, u okviru kojih i Crna Gora ima svoje predstavnike, što je od izuzetnog značaja za očuvanje stabilnosti na Zapadnom Balkanu.

Osvrnuvši se na saradnju sa susjednim zemljama, ministar je posebno istakao značaj činjenice da Crna Gora nema otvorenih pitanja sa susjedima, a kad je konkretno Kosovo u pitanju, Crna Gora će se truditi da ima konstruktivnu ulogu i na taj način maksimalno doprinese pronalaženju održivog rješenja kosovskog pitanja. Poručio je da bi u dijalogu Beograda i Prištine obje strane trebalo da se uzdržavaju od jednostranih i radikalnih poteza vođenih interesima unutrašnje politike, te da bi dijalog dvije strane trebalo da se sprovodi pod pokroviteljstvom EU.

Ministar Krapović je na kraju pozvao ministra Lekornija u posjetu Crnoj Gori i istakao da je njihov susret u Parizu potvrda riješenosti obje strane da se nastavi uspješna saradnja.

Ministar vojske R. Francuske, Sebastijen Lekorni, izrazio je zadovoljstvo zbog susreta sa ministrom Krapovićem i delegacijom Ministarstva odbrane Crne Gore, što svjedoči o entuzijazmu za nadograđivanje odnosa Francuske i Crne Gore u sferi odbrane koja je prepoznata kao perspektivna za dalje unapređivanje saradnje. Iskazao je spremnost Francuske za jačanje odbrambenih odnosa sa Crnom Gorom u oblastima od zajedničkog značaja i pohvalio doprinos koji Crna Gora pruža međunarodnom miru i stabilnosti, dokazujući na taj način svoj kredibilitet u Alijansi. Naglasio je da potpisivanje međuvladinog sporazuma o saradnji u domenu odbrane, koji

je okvirnog karaktera, otvara nova polja i modalitete saradnje dvije zemlje, kao i da će isti predstavljati osnovu za pokretanje niza konkretnih zajedničkih aktivnosti i projekata.

Ministar Lekorni je govoreći o potencijalnim oblastima buduće odbrambene saradnje pomenuo i mogućnost za crnogorske predstavnike da pohađaju ciljane obuke iz specijalizovanih oblasti u Francuskoj, konkretno obuke u domenu pomorstva, što bi bili mali, ali konkretni koraci u okviru potencijalne saradnje na polju modernizacije. Takođe je pomenuo i kvalitetne oficirske i podoficirske škole u Francuskoj koje su na raspolaganju zainteresovanim crnogorskim kandidatima. Zaključio je da je potrebno da pokažemo da potpisivanje međuvladinog sporazuma zaista doprinosi snaženju bilateralne saradnje u oblasti odbrane.

Posebno je istakao zadovoljstvo zbog posjete delegacije brodogradilištu „Kership“ s obzirom na planove za modernizaciju kapaciteta Vojske Crne Gore, kao i očekivanje da ista predstavlja korak ka konkretizaciji saradnje u tom domenu. Takođe, izrazio je očekivanje da će francusko brodogradilište ispuniti neophodne kriterijume i naglasio je da ga raduje što sastanku prisustvuju pripadnici mornarica dvije zemlje, što može biti značajno u definisanju aktivnosti i jačanju interoperabilnosti na praktičnom nivou.

Ministar Lekorni se posebno osvrnuo na hibridne prijetnje koje su sveprisutne u današnjim okolnostima, ističući da očekuje da će Rusija povećati svoj maligni uticaj na region Balkana, imajući u vidu njegovu podložnost istim, pogotovo napadima u sajber domenu gdje granice ne postoje. Informisao je ministra Krapovića da je u Francuskoj zabilježen ogroman broj mikro sajber napada sa ruskih proksi servera, u kontekstu predstojećih izbora za Evropski parlament. Konstatovao je da odgovor država na sajber napade nije dovoljno snažan, te da je neophodno povećati kapacitete i spremnost za jačanje istog, kao i da je bilateralna saradnja važna za efikasnu razmjenu informacija u cilju suprotstavljanja Rusiji kao digitalnoj prijetnji. Nadovezujući se na situaciju na Zapadnom Balkanu, Lekorni je poručio da francuska strana ima dobar pregled stanja i bezbjednosne situacije u regionu, s posebnim akcentom na Kosovo i BiH i naglasio da je saglasan sa političkom analizom ministra Krapovića i pogledom na situaciju u pomenutim zemljama regiona.

Francuski ministar vojske je posebno izrazio zadovoljstvo zbog činjenice da je kad su u pitanju evropske integracije Crna Gora lider u regionu, poručujući da će Francuska i u narednom periodu nastaviti da joj pruža najiskreniju podršku u dostizanju punopravnog članstva u EU, što će predstavljati ostvarenje glavnog spoljopolitičkog cilja Crne Gore. Istakao je da je Francuska, ali i EU u cjelini, angažovana u očuvanju mira na Zapadnom Balkanu. Takođe je naglasio da su diskusije o političkoj situaciji u regionu značajne jer ista može naglo da se preokrene. Dodao je da na globalnom nivou geopolitički ambijent zahtijeva budno praćenje dešavanja, s obzirom na rat izazvan ruskom agresijom na Ukrajinu, sukob u Pojasu Gaze, nestabilnost u regionu Sahela, Iranu i dešavanja na Crvenom moru, te je dodao da je predstojeće održavanje Olimpijskih igara u Parizu označeno kao događaj visokog rizika koji zahtijeva dodatan oprez.

Ministar Lekorni je na kraju sastanka poručio da bi mu bilo zadovoljstvo da posjeti Crnu Goru, te iskazao uvjerenje da je entuzijazam za dodatno snaženje saradnje na bilateralnom i multilateralnom planu obostran.

Sastanku su ispred Ministarstva vojske Republike Francuske pored ministra prisustvovali i: šef kabineta, general Vensan Žiro (Vincent Giraud); diplomatski savjetnik ministra, Vensan Brakone (Vincent Braconnay); savjetnik ministra za industrijska i inovaciona pitanja, Kleman Le Gulek (Clément Le Gouellec); direktor za međunarodnu saradnju i izvoz u Generalnom direktoratu za

naoružanje, general Gaël Diaz de Tuesta; šef Službe za Evropu, Sjevernu Ameriku i međunarodne akcije u Generalnom direktoratu za međunarodne odnose i strategiju, Aleksandar Eskorsia (Alexandre Escorcia); kbb Igu Lene (Hugues Lainé) iz vojnog kabineta ministra; izaslanik odbrane Republike Francuske u Crnoj Gori, puk Nikola Kusijer (Nicolas Coussière); načelnik Kancelarije Generalštaba za bilateralnu saradnju sa zemljama sjeverne Evrope, kbb Gzavije Bretel (Xavier Breitel); zapisničar Emir Radjo i Dina Stevanović, prevodilac.

Sastanku sa ministrom Lekornijem prethodili su sastanci ministra Krapovića sa predsjednikom Komisije za odbranu i bezbjednost, Sedrikom Perenom u Senatu Republike Francuske, kao i sa predsjednikom Komisije za odbranu, Tomaom Gasjuom u Nacionalnoj skupštini Republike Francuske.

Na sastancima u Senatu i Nacionalnoj skupštini Republike Francuske, ministar Krapović je sa sagovornicima razmijenio mišljenja o aktuelnoj bezbjednosnoj situaciji u svijetu, evropskoj perspektivi Zapadnog Balkana, te uticaju koji ovaj dio Evrope može imati na stabilnost cijelog evropskog kontinenta. U tom smislu je izrazio uvjerenje da je Evropska unija svjesna značaja strateškog položaja Zapadnog Balkana za evropsku stabilnost, te da će se Francuska kao jedna od najznačajnijih članica Unije zalagati za ožvljavanje politike otvorenih vrata za zemlje ovog regiona. Takođe, istakao je da bi Evropska unija trebalo da motiviše nastavak sprovođenja demokratskih reformi u zemljama kandidatima i aspirantima, kao i da ohrabruje njihov postignuti napredak na tom putu. Poručio je da je Crna Gora zahvalna na nedvosmislenoj podršci Francuske evropskom putu Crne Gore i evropskoj perspektivi Zapadnog Balkana, te da je svojom Strategijom za Zapadni Balkan i imenovanjem specijalnog izaslanika za Zapadni Balkan, dokazala svoju proaktivnu ulogu u intenziviranju političkog dijaloga i saradnje u brojnim oblastima s ovim dijelom Evrope.

Ministar je informisao sagovornike da je Vlada Crne Gore za potrebe odbrane ove godine po prvi put opredijelila 2.01% BDP, te da u kontekstu kredibilnog članstva u NATO-u aktivno doprinosi međunarodnom miru i stabilnosti kroz angažovanje pripadnika Vojske u NATO, EU i UN misijama. U osvrtu na rat u Ukrajini, ministar Krapović je naglasio da je ruska agresija radikalno izmijenila bezbjednosnu arhitekturu u Evropi, te da je to izazov sa kojim evropska i evroatlantska zajednica mora da se izbori putem političkog jedinstva i odlučne zaštite vrijednosti koje baštini. U kontekstu pružanja podrške Ukrajini, ministar je izrazio zadovoljstvo zbog zelenog svijetla EU za uključivanje Crne Gore u EU trening misiju EUMAM, za šta je formalizovanje daljih koraka predviđeno za naredni period.

Predstavnici komisija Senata i Nacionalne skupštine Republike Francuske, Peren i Gasju, uputili su čestitke Crnoj Gori na do sada postignutim rezultatima u procesu evropskih integracija što je važno ne samo za integracioni proces već i za samu Crnu Goru i poboljšanje uslova života njenih građana. Prvenstveno su pohvalili reforme u oblasti vladavine prava i borbe protiv organizovanog kriminala i korupcije, kao i potpunu usklađenost sa spoljnom i bezbjednosnom politikom EU, najprije u pogledu podrške ratom zahvaćenoj Ukrajini, u odbrani njenog teritorijalnog integriteta i nezavisnosti. U tom smislu, poručili su da veoma cijene uvođenje sankcija Rusiji zbog napada na Ukrajinu, uprkos ekonomskim posljedicama koje je Crna Gora zbog toga pretrpjela.

Predstavnici Senata i Nacionalne skupštine Republike Francuske su takođe pozdravili značajan rast budžetskih izdvajanja za odbranu i istakli da je doprinos Crne Gore NATO-u strateški značajan zbog njene pozicije u odnosu na Jadransko more. Poručili su da bi trebalo da se kontinuirano radi na jačanju saradnje mornarica dvije zemlje, koja se ne bi zaustavila na

eventualnoj kupovini brodova, već bi trebalo da se obezbijedi zajedničko djelovanje kroz sveobuhvatniji pristup istom. Kao još jednu moguću oblast saradnje naveli su i planinsko ratovanje, a u okviru Centra za planinsko ratovanje u Kolašinu.

Drugog dana posjete Parizu, 4. aprila 2024. godine, crnogorska delegacija na čelu sa ministrom odbrane, Draganom Krapovićem, obišla je dio kapaciteta brodogradilišne kompanije „Kership“ u Lorijenu. Predstavnici „Kership“-a su nakon kraćeg brifinga o istorijatu i kapacitetima brodogradilišne kompanije predstavili delegaciji mogućnosti gradnje brodova koji se prvenstveno izrađuju za ratne mornarice, kao i vrijeme koje je okvirno potrebno za izgradnju pojedinih vrsta plovila. Nakon toga delegacija je obišla jedan od pogona u kojem se brodovi sklapaju po blokovima, gdje je upoznata sa načinom gradnje i vremenskim okvirima za izradnju pojedinačnih blokova, kao i broda u cjelini. Takođe, delegacija je informisana da se brodovi opremaju u drugom dijelu brodogradilišta koji se nalazi u Konkarnou. Tom prilikom, delegacija je obišla patrolni brod OPV 60 „CAYOR“ koji je izgrađen u „Kership“-u i koji bi trebalo da bude isporučen senegalskoj mornarici.